

ΟΙ ΕΝ Τῷ ΜΟΥΣΕΙῳ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΣΑΡΚΟΦΑΓΟΙ.

Καὶ ἕτερος ἄγγελος καθὰ φαίνεται ἐπισκέπτης τοῦ ἐνταῦθα αὐτοκρατορικοῦ μουσείου ἔγραψεν ἐπιστολάς τινὰς εἰς ἀγγλικήν τινα ἐφημερίδα ὑπὸ τὸν τίτλον «Περιηγούμενος Ἀνταποκριτής» ἐν αἷς, ἐξυμνῶν τοὺς ἐν τῷ μουσεῖῳ τούτῳ ἐναποκειμένους σαρκοφάγους, ἐκφράζει τὰς ἐπομένους σκέψεις.

Πολλοὶ ὑπάρχουσι σαρκοφάγοι ἄξιοι τῆς προσοχῆς, ἐνὸς ἡ δύο μεγάλην ἐχόντων ὁμοιότητα πρὸς τοὺς ἐν Κύπρῳ ἀνακαλυφθέντας. Δύο ὅμως πάραυτα δεσμεύουσι τὸ βλέμμα, διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῶν ἐπεξεργασίας καὶ τὴν τελείαν διατήρησιν αὐτῶν. Ἀμφότεροι μέχρι τοῦδε ἐσφαλμένην ἔλαβον ὀνομασίαν· ὁ εἰς μάλιστα ἀτόπως ὅλως ἐκλήθη «σαρκοφάγος τοῦ Ἀλεξάνδρου». Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἀνήκει οὗτος εἰς τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποχὴν — τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀναφανομένου ἄλλως ἐν ἐνὶ τῶν ἀναγλύφων — πλέον δὲ ἢ πιθανὸν εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ ἔργον τοῦ Λυσίππου. Ἐὰν μοι ἐπιτραπῇ μία εἰκασία θὰ ἔλεγον ὅτι ὁ σαρκοφάγος οὗτος ἐγένετο εἴτε πρὸς τιμὴν τοῦ Κλεῖτου, ὃν ὁ Ἀλέξανδρος ἐφόνευσεν ἐν στιγμῇ παραφορᾶς¹, εἴτε πρὸς τιμὴν τοῦ εὐνοουμένου αὐτοῦ Ἡφαιστίου, ὁ θάνατος τοῦ οὐοῦ τοσοῦτον μυχίως ἔθλιψεν αὐτὸν καὶ εἰς ὃν ἀπέδωκεν ἐπικηδείους τιμὰς ἀπαραιτήτου λαμπρότητος καὶ πολυτελείας².

Ἀδύνατος ἡ περιγραφὴ τῆς λαμπρότητος τοῦ σαρκοφάγου τούτου, ἔλλειψαι μάλιστα φωτογραφικῶν εἰκόνων πρὸ ὑποδοθήσιν τῆς γραφίδος, διότι ὁ Χαμδὴ βέης, φυσικῶ τῷ λόγῳ, ἐπιθυμεῖ ἵνα τὸ ἔργον, ὅπερ παρσκευαῖται περὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ ὅπερ κοσμηθήσεται ὑπὸ πολλῶν

φωτογραφικῶν εἰκόνων, ἀποτελέσῃ τὴν πρώτην αὐθεντικὴν ἀφήγησιν τοῦ βαρυσχημάντου τούτου εὐρήματος. Τὰ ἀνάγλυφα σύγκεινται ἐκ σειρᾶς ἀγαλματίων, φαινομένων ὡς προσκεκολλημένων σχεδὸν ἐπὶ τῶν τοῦ σαρκοφάγου πλακῶν, καίπερ τεχνουργηθέντων ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ ὁ σαρκοφάγος μαρμάρου, παριστῶντος ἔνθεν μάχην τῶν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν, ἡς κατέχει καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ἐτέρωθεν θήραν ἀγρίων ζώων, ἐνῶ ἐν ταῖς δυσὶν ἄκροις ἐξεικονίζονται ἐπεισόδια τοῦ βίου τοῦ ἥρωος εἰς τιμὴν τοῦ οὐοῦ ὁ σαρκοφάγος ἐτεχνουργήθη.

Ἐκάστη κατ' ἰδίαν μορφή ἀποτελεῖ λαμπρὸν ἀριστοτέχνημα· βαφὴ ἐχρησιμοποιήθη πρὸς χρωματισμὸν τῶν στολῶν τῶν Περσῶν καὶ τῶν μανδύων τῶν ἐρριμμένων ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' οὐδεμία ἐγένετο ἀπόπειρα πρὸς παροχὴν χρώματος σαρκός. Τὰ χρώματα εἶναι λαμπρά, ζωηρά δὲ τὸσον ὅσον καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἐπιθέσεως αὐτῶν. Ἴνα δώσω χαρακτηριστικωτέραν ἰδέαν τῆς διατηρήσεως τοῦ ἐξόχου τούτου καλλιτεχνήματος ἀρκουμαι εἰς τὸ νὰ εἴπω τὸ ἐξῆς ὅτι ἐπὶ γυμνῆς τινος μορφῆς Ἑλληνος, διώκοντος ἔλαφον, ἀποτελούσης δὲ λαμπρὸν ἀγαλματίον, τὰ ἔχνη τῶν φλεβῶν περὶ τὸν ἀστράγαλον καὶ τοὺς καρπούς εἶναι καθαρῶτα καὶ ζωηρότατα.

Ὁ ἕτερος τῶν δύο περιπτώσεων σαρκοφάγων τοῦ μουσείου δὲν εἶναι τὸσον μέγας ἀλλ' ὡς καλλιτέχνημα εἶναι ἴσως ὡραιότερος καὶ συμπαθητικώτερος. Ἀπὸ σκοποῦ ὑποθέτω ὅτι ἀπεδόθη αὐτῷ τὸ ὄνομα «τῶν Θρηνηδῶν»· ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς εἶναι προφανῶς λάθος. Τὸ ἀνάγλυφον παρίσται 18 μορφὰς τῆς αὐτῆς γυναικὸς ἐν διαφόροις στάσεσιν ἐν καιρῷ λύπης· οὐδὲν τὸ παθητικώτερον ἀναφαίνεται ἐν τῇ πλαστικῇ τέχνῃ, τὸ δὲ πάθος βαθύτερον καθίσταται ὑπὸ τῆς ιδέας ὅτι οὔτε τὸν ἀντικείμενον πιθανῶς τοῦ λαμπροῦ τούτου μνημείου θὰ γνωρίσωμεν οὔτε τὸ ἱστορικὸν τῆς τῆν στέρσεως ὑποστάσεως συζύγου, ἥτις εἶχε διατάξει τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ αὐτοῦ λεπτὴ ἐπικρατεῖ ἀπλότης, ἐξ ἧς ὑποσημαίνεται ὅτι ἀνήκει ὁ σαρκοφάγος οὗτος εἰς τὴν λαμπροτάτην περίοδον τῆς ἐλληνικῆς καλλιτεχνίας καὶ ἀποτελεῖ πιθανῶς ἔργον τοῦ Λυσίππου¹ ἢ ἐνὸς τῶν τῆς σχολῆς αὐτοῦ καλλιτεχνῶν. Τὸ καλλιτέχνημα τοῦτο εἶναι ἐξ ἐκεῖνων, ἅτινα φωτογραφοῦνται ἐν τῇ μνήμῃ καὶ δύναται τις, κλείων τοὺς ὀφθαλμούς, ν' ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην τὴν συνπαθητικὴν ταύτην παράστασιν τῆς ὡς ἐκ λύπης ἐγκαταλείψεως, ἥτις οὔτε γινώσκει οὔτε δύναται νὰ γινώσκῃ παραμυθίαν. Ἐκεῖνο τὸ ὑποπὸν οἱ πλεῖστοι τῶν διασημοτάτων ζωγράφων ἀπέτυχον νὰ κατορθώσωσι διὰ τῆς μᾶλλον εὐχρίστου ὕλης τοῦ χρωστήρος καὶ τῆς βαφῆς. κατώρθωσεν ὁ ἄγνωστος καλλιτέχνης, τὸ ἔργον τοῦ οὐοῦ ἐκείτου κεκρυμμένον καὶ ἄγνωστον ἐπὶ αἰῶνας ἐν κοιλώματι τῆς Σιδῶνος.

Η ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙΣ ΜΥΘΙΑ.

Ἡ ἐν Παρισίοις ἱατρικὴ Ἀκαδημία ἐνησχολήθη πρὸ τινος ἐν ζητήματι, ὅπερ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅλως ξένον πρὸς τὸ σύνθηρος ἀντικείμενον τῶν μελετῶν αὐτῆς, ἐνησχολήθη δηλονότι ἐν τῇ μεταρρυθμίσει τῶν μεθόδων τῆς διδασκαλίας τῆς γραφῆς. Ἐκεῖνο τὸ ὑποπὸν ἐξηγεῖ τὴν εἰς τὰ ὅρια τῆς παιδαγωγικῆς παρεΐσθυσιν ταύτην εἶναι ἡ ὑφισταμένη στενὴ σχέσις τοῦ εἶδους τῆς γραφῆς πρὸς τὴν μυωπίαν.

1) Ὁ διδάσχος Σικυώνιος ἀγαλματοποιός, ὃν ὁ Πλίνιος ἀνάγει εἰς τὴν 114 Ὀλυμ. ὡς σύγχρονον Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ὁ Λυσίππος κατεσκεύαζε τὰς κεφαλὰς μικροτέρας καὶ τὰ σώματα λεπτότερα καὶ συμπαγέστερα ὥστε τὰ ὑπ' αὐτοῦ κατασκευαζόμενα ἀγάλματα ἐφαίνοντο ὡς ὑψηλότερα. Αὐτοῦ ὁ Λυσίππος ἔλεγε ὅτι οἱ ἄλλοι καλλιτέχναι κατεσκεύαζον τοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀνδριάντας ὡς φύσει ἦσαν οἱ ἄνθρωποι, ἐνῶ οὗτος ἐκαλλιτέχνει αὐτοὺς ὃν τρόπον παρίσταντο. Τὰ ἔργα τοῦ Λυσίππου ἀνέγροντο κατὰ τὸν Πλίνιον εἰς 1500. Καθὸσον ἀπορρῆ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθέντας ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐμμεῖστο μὲν τὸ φυσικὸν εἰς τρόπον ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ σωματικὰ ἐλαττώματα τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ ὑποδεικνύη, ὡς τὴν πρὸς τὸ πλάγιον κλίσιν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ παραβλάπτῃ ταυτοχρόνως τὸ κάλλος καὶ τὴν ἡρωικὴν ἑκφρασιν τῆς μορφῆς. Τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲ ἀνδριάντας κατεσκεύασεν ἐν πάσαις ταῖς περιόδοις τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ ἐν διαφόροις στάσεσι.

1) Ὡς γνωστὸν ὁ Κλεῖτος οὗτος, μακεδὼν καὶ Μέλας ἐπικαλούμενος, υἱὸς δὲ τῆς τροφῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου Λανίκης ἢ Ἑλλανίκης, εἶχε σώσει τὴν ζωὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῇ ἐν Γρανικῷ μάχῃ (334 π. Χ.) διὰ τῆς δι' ἐνὸς κτύπου ἀποκοπῆς τοῦ βραχίονος τοῦ Σπιθριδάτου, διώκει ἐν τῇ ἐν Ἀρβήλοις μάχῃ (331 π. Χ.), ἐν τῇ δεξιᾷ πτέρυγι, τὸ ἱππικὸν σῶμα, ὅπερ ἐκαλεῖτο ἄγχιμα καὶ κατὰ τὴν εἰς δύο διαίρεσιν τοῦ σώματος τῶν ἐταίρων ἦτοι τῆς φρουρᾶς ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐνὸς τῶν δύο τμημάτων, τῆς τοῦ ἑτέρου ἀνατεθείσης τῷ Ἡφαιστίῳ. Τῷ 328 π. Χ., τοῦ Ἀρταξέρξου παραιτηθέντος τὴν σαρραπειαν τῆς Βακτρίας, ἀνετίθη αὕτη τῷ Κλεῖτῳ. Ἀλλ' ἀκριβῶς κατὰ τὴν προτεραίαν τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ θέσιν ὁ Ἀλέξανδρος, ἐν Μαρακάνδῃ εὐρισκόμενος τῆς Σογδιανῆς, ἐτέλει ἐορτὴν πρὸς τιμὴν τῶν Διοσκούρων, καίπερ τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης οὐσης ἱερᾶς τῷ Διονύσῳ. Ἐν τῷ κατ' αὐτὴν δὲ συμπόσιῳ ἀνεψύχῃ συζήτησις, καθ' ἣν φαίνεται ὅτι ὁ Κλεῖτος ἀπεβαρρύνθη καὶ ὠργίσθη ἐπὶ συγχρίσει τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν Φίλιππον ἐπὶ βλαβῇ τοῦ τελευταίου καὶ ἐπὶ τῷ ὅτι αἱ ὑπηρεσίαι αὐτοῦ τε καὶ ἄλλων συγχρόνων ὑπετιμῶντο ἐν συγχρίσει πρὸς τὰς ὑπηρετίας ἀνδρῶν νεωτέρων αὐτῶν. Τότε δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ οἴνου ἐξημμένως προέβη εἰς τολμηρὰς ἐκφράσεις πρὸς τὸν βασιλέα, καθ' ἃς εἰ στρατιῶται κερδίζουσι διὰ τῶν κόπων αὐτῶν τὰς νίκας, ὧν τὴν δόξαν θερίζουσιν οἱ βασιλεῖς. Ὁ Ἀλέξανδρος, ὀργισθεὶς κατ' αὐτοῦ τότε, συνεκράτηθη ὑπὸ τῶν φίλων, ἐκβλήθεις τοῦ θαλάμου καὶ τοῦ Κλεῖτου, ἀλλ' εἶτα, δέρι λαθὼν, ὤρμησε πρὸς τὴν θύραν καθ' ἣν στιγμὴν μανιώδης ὁ Κλεῖτος ὑπέστρεφεν, ὅτε καὶ συνάντηθεῖς μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔπεσεν ὑπὸ τὸ ὄπλον αὐτοῦ.

2) Ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ Ἀμύντορος καὶ εὐνοουμένου τοῦ Ἀλεξάνδρου, μεθ' οὗ δὲ εἰλικρινεστάτης συνδέετο οἰκειότητος, ἦν εἰς τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Ἀλεξάνδρου, μετέσχε τῆς ἐν Ἀρβήλοις μάχης, ὅπου ἐτραυματίσθη κατὰ τὸν βραχίονα, ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ σώματος τῶν ἐταίρων καὶ ἀνέλαβε σπουδαίας ἀποστολάς κατὰ τὴν εἰς Βακτριανὴν καὶ Σογδιανὴν ἐκστρατείαν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν εἰς Ἰνδικήν, ὅπου τοσοῦτον διεκρίθη ὥστε καὶ γρυσοῦς ἔλαβε στεράνους παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν εἰς Σούσα ἀρξίν (324 π. Χ.) καὶ τὴν ἀδελφὴν τῆς Στατεΐρας καὶ θυγατέρα τοῦ Δαρείου Δρυπῆτιδα εἰς γάμον. Κατὰ τὴν εἰς Ἐκβάταν μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου πορείαν (κατὰ τὸ τέλος τοῦ 325 π. Χ.), ἐπὶ ἐκταχέμερον ὑπὸ πυρετοῦ ἀσθενήσας ἀπέθανε. Γενικὸν πένθος ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου καθ' ὅλον τὸ κράτος καὶ μνημεῖον ἐστήθη αὐτῷ ἐν Βαβυλῶνι (ὅπου εἶχε μετακομισθῇ, ἐξ Ἐκβατάνων τὸ σῶμα αὐτοῦ) δαπάνῃ, ὡς λέγεται, 10,000 ταλάντων. Ταυτοχρόνως ἀπεδόθησαν αὐτῷ τιμαὶ εἰς τοὺς ἥρωας μόνον ἀποδιδόμεναι· καὶ οὐδεὶς διωρίσθη εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ, διαταγῶν δοθεισῶν ἵνα τὸ σῶμα, οὐτινος χιλιάρχος ὁ Ἡφαιστίων διετέλει, ἐξακολουθήσῃ φέρον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Φαίνεται ότι εν Γερμανία, τη χώρα της Εύρωπης, όπου η μυωπία είναι συνηθισμένη, παρατηρήθη ότι εν τοῖς αἰτίοις τοῦ παθήματος τούτου συγκαταλέκτον κατὰ μέγα μέρος καὶ τὴν κλίσιν τῆς γραφῆς. Τὸ κακὸν μάλιστα ποσοῦτον ἐγένετο ὥστε οἱ Γερμανοὶ κατείδον τὴν ἀνάγκην τοῦ μεριμνῆσαι περὶ αἰετοῦ θεραπευτικοῦ μέσου, φαίνεται δ' ὅτι ἐπέτυχον. Ἀνάλογοι ὅμως παρατηρήσεις καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ πολλοῦ εἶχον γέιναι. Τῷ 1881 ἐν ἐπιτροπῇ συνελεύσει ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως καὶ ἡ εἰσηγητὴς ἦτο ὁ κ. Γαριέλ ἐφηφίσθη ὅτι διὰ τὴν πρώτην διδασκαλίαν τῆς γραφῆς καλὸν ἦτο νὰ διαγραφῇ πᾶσα κλίσις καὶ νὰ γείνη ἀποδεκτὸς ὁ τύπος, ὃν διὰ πρώτην φοράν ὤρισεν ὁ Γεώργιος Σάνδ: « Εὐθὺ τὸ τετράδιον, εὐθεῖα ἡ γραφῆ, εὐθὺ τὸ σῶμα ».

Συνεπεία τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐγένοντο ἀποπειραὶ διδασκαλίας τῆς εὐθείας γραφῆς ἐν τινι σχολῇ τῶν Παρισίων, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς παρητήθησαν πάλιν αὐτὴν καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἀντίστροφον ἀγγλικὴν γραφὴν, διότι παρατηρήθη ὅτι ἡ εὐθεῖα γραφὴ ἀπῆται μεγάλην βραδύτητα, ὥστε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καταστῇ πρακτικὴ. Πράγματι ἐν ταῖς περὶ τῶν ὁ λόγος προσπάθειαι δὲν ἐπρόκειτο περὶ τῆς κυρίως λεγομένης εὐθυγράμμου γραφῆς ἀλλὰ περὶ γραφῆς κατὰ τὸ ἥμισυ κεκλιμένης τοιοῦτοτρόπως ἡ λύσις τοῦ ζητήματος δὲν ἐπετύχθη πλήρως.

Δεόν ὅμως νὰ προστεθῇ ὅτι ὁ λόγος οὗτος τῆς μεγάλης βραδύτητος περὶ τὴν εὐθύγραμμον γραφὴν εἶναι ἐκείνος, ὃν πάντες ἀντέταξαν ἐν Γαλλίᾳ ἐναντίον τῆς ἀποδοχῆς τῆς εὐθυγράμμου γραφῆς. Ὁ λόγος ὅμως οὗτος δὲν εἶναι ἀπόλυτος, διότι ἀπὸ τοῦ 1881 ὁ κ. Ζαβίλ, ὅστις ἐκ νέου ὑπεκίνησε τὸ ζήτημα ἐνώπιον τῆς ἱατρικῆς Ἀκαδημίας ἐσημείωσεν ἀπλούστατον μέσον τοῦ διδάσκειν ἐν μίᾳ στιγμῇ τὴν κεκλιμένην γραφὴν εἰς τοὺς παῖδας, τοὺς εἰθισμένους νὰ γράφωσιν ἀνευ κλίσεως. Μικρὸν μετὰ ταῦτα ἐδημοσίευσεν φυσιολογικὴν ἀνάλυσιν τῶν κινήσεων τῆς χειρὸς καὶ τῶν δακτύλων κατὰ τὸ διάστημα τῆς γραφῆς.

Ἐκ τῶν μελετῶν τούτων ἐξάγεται ὅτι δύο ὑπάρχουσιν ἤδη γραφῆς τὸ «διὰ τῆς στηριζομένης χειρὸς» καὶ τὸ «διὰ τῆς ἀνυψωμένης χειρὸς». Καὶ ἡ μὲν διὰ τῆς στηριζομένης χειρὸς γραφὴ τελεῖται ἀποκλειστικῶς διὰ τῆς κινήσεως τῶν δακτύλων, ἐνῶ ἡ παλάμη σπουδαίως ἐνεργεῖ ἐν τῇ δι' ἀνυψωμένης χειρὸς γραφῇ.

Ἐν τούτοις ἡ διδασκαλία τῆς γραφῆς γίνεται κατ' ἀρχὰς πάντοτε διὰ τῆς στηριζομένης χειρὸς. Ἡ γραφὴ αὕτη δύναται νὰ γίνηται δι' εὐθέων γραμμάτων, τοῦθ' ὅπερ ἐξυπηρετεῖ τὴν ὅρασιν τῶν παιδῶν καὶ οὐδὲν συνεπάγεται πρακτικὸν ἀτόπημα, διότι οὐδὲν ἔσται εὐχερέστερον τοῦ διδάξαι αὐτοὺς μετὰ τὴν εὐθύγραμμον γραφὴν τὴν κεκλιμένην τοιαύτην, ἅμα ὡς ἄρξονται νὰ γράφωσιν ἐπὶ χαρτοῦ μὴ φέροντος γραμμάς.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην συνιστάται αὐτοῖς νὰ κλίνωσι τὸν χάρτην πρὸς ἀριστεράν, οὕτως ὥστε ἡ κλίσις τῆς γραφῆς ἐπέρχεται αὐτομάτως καὶ κατ' ἀνάγκην. Ἡδὴ ἔνα καταπεισθῇ τις ὅτι οἱ παῖδες φύσει ἀποκλίνουν εἰς τὴν εὐθύγραμμον γραφὴν ἄρκε' νὰ δώσῃ αὐτοῖς πρὸς ἀντιγραφὴν πρότυπα γραφῆς. Ἐὰν δ' ἀφεθῶσι μόνοι νὰ ἀντιγράψωσι τὰ πρότυπα ταῦτα θὰ παρατηρηθῇ ὅτι οἱ πλεῖστοι αὐτῶν δὲν θὰ μιμηθῶσι τὴν κλίσιν τοῦ προτύπου. Κατὰ συνέπειαν ἐὰν δὲν δώσῃ τις εἰς αὐτοὺς οἰανδήποτε ὁδηγίαν, οἱ παῖδες φύσει ἐπιδίδονται εἰς τὴν εὐθύγραμμον γραφὴν.

Ὁ κ. Ζαβίλ, εἰς ὃν ὀφείλονται αἱ παρατηρήσεις αὗται, ὑπέδειξεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὴν σπουδαιότητα, ἣτις ὑπάρχει ἐν γένει ἐν τῷ ἀποφύγειν μεθόδους διδασκαλίας δυνάμενας νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πιθανὰ αἰτία ἐξασθενήσεως τῆς ὁράσεως τῶν παιδῶν.

Ἐν καιρῷ πολέμου, καθ' ὃν γίνεται χρῆσις τῶν μακρὰν βαλλόντων ὅπλων, ἡ κατὰστάσις τῆς ὁράσεως τῶν στρατιωτῶν εἶναι σπουδαῖος παράγων ἐπιτυχίας. Μήπως αὐτὸς ὁ Δισραήλης δὲν ἐκήρυξεν ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ ὅτι «ἡ ἰσχὺς ἀνήκει εἰς τὸν πολυπληθέστερον λαόν, τὸν μᾶλλον ἀνεπτυγμένον καὶ τὸν σωματικῶς μᾶλλον ἐξελγόντα»; Ἀλλ' ὁ κ. Μαυρίκιος Πενσὲν παρετήρησεν ὅτι κατ' ἔτος 8 ἢ 10% τοῦ ὅλου ἐν ἐνεργείᾳ στρατοῦ ἀδυνατοῦσι νὰ ἐξυπηρετήσωσι καλῶς ἕνεκα λόγων μυωπίας.

Ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ μυωπία ἀναπτύσσεται ἰδίᾳ ἐν τοῖς θρα-

νίοις τῶν σχολῶν. Ἐν τοῖς λιμέσι ὀλίγιστοι ὑπάρχουσι μύωπες οὐδεὶς δὲ παρ' ἐκείνοις, οἵτινες διατρέχουσι τὰς λεωφόρους χωρὶς ποσῶς νὰ ρίψωσι βλέμμα ἐπὶ βιβλίου τινός. Καὶ οἱ ἄγριοι αὐτοὶ ἀγνοοῦσι τὸ ἐλάττωμα τοῦτο, ὅπερ ἐπηρεάζει τὰς κινήσεις, σθένους τὸ βλέμμα καὶ παρακωλύει τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ νὰ καταστῇ ἐν διαφόροις περιπτώσεσιν ἐρμηνεύς τῶν σκέψεων καὶ βοηθὸς τοῦ λόγου.

Πολλὰ ἄλλα αἰτία ἐκτὸς τῆς διδασκαλίας τῆς κεκλιμένης γραφῆς συντελοῦσιν ἐν τῇ σχολῇ εἰς ἐξασθένησιν τῆς ὁράσεως τῶν παιδῶν. Ὁ διδάκτωρ Γαλιεζόβσκις, ὁ διάσημος ὀφθαλμολόγος, ἔγραψε πρός τήν ἐν πᾶσι σχεδὸν τοῖς γυμνασίοις, ἄπερ ἐπετελέσθη, ὁ φωτισμὸς καὶ χάσις παρρηγοῖται ἐν ἀντιθέσει μάλιστα πρὸ πάντας τοὺς κανόνας τῆς υγιεινῆς τῆς ὁράσεως. Ἐν γένει ἡ πηγὴ τοῦ φωτός, ἡτοι οἱ ἀεριοφόροι σωλῆνες, αἱ τοῦ πετρελαίου λυχνίαι εἰσὶ λίαν ἀπομεμακρυσμέναί: ἔδει δὲ νὰ προσχωθῇ τὸ φῶς ἐγγύτερον τῇ ταυτοχρόνῳ χρησιμοποιήσῃ μεγάλου φανοῦ, ὅστις νὰ ρίπτῃ ὀλόκληρον τὴν λάμπην ἐπὶ τοῦ τμήματος ἐκείνου τῆς τραπεζῆς ὅπου ὁ παῖς τίθῃσι τὰ τετράδια αὐτοῦ καὶ βιβλία, ὃν τρόπον γίνεται καὶ ἐν τοῖς τυπογραφείοις, ὅπου οἱ ἐργάται ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν τῆς συνθέσεως ἐργασίαν, ἣτις ἀπαιτεῖ μεγάλην τῆς ὁράσεως δρᾶσιν χωρὶς ὅμως νὰ ἐμφανίζονται παρ' αὐτοῖς συγκατὰ τῆς ὁράσεως διαταραχαί.

Ἐὰν ἀμφισβᾷ τις περὶ τῆς κακῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἐξασκεῖ ἡ κακὴ κατὰστάσις τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ φωτισμοῦ ἐπὶ τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως τῆς μυωπίας ἐν τοῖς σχολιακοῖς καθιδρύμασι, ἀρκεῖ νὰ ρίψῃ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς τῷ 1885 καταρτισθείσης στατιστικῆς διὰ τὰς γυναῖκας. Ἀλλοτε ὀλίγαι ὑπῆρχον ἐν Γαλλίᾳ γυναῖκες πάσχουσαι μυωπίαν. Τῷ 1885 ἱριθμοῦντο τοιαῦται κατὰ 8% μὲν ἐν τοῖς τῶν χωρίων σχολείοις, 13% δὲ τοῖς παρθεναγωγείοις.

Ἐλέγχθη ἀνωτέρω ὅτι ἐν Γερμανίᾳ κυρίως ἐπεκράτει τὸ μικρὸν ὀφθαλμικὸν τοῦτο ἐλάττωμα καὶ φαίνεται ὅτι μεγάλας ἐποιοῖτο αὐτοῖς προσόδους. Ὁ διδάκτωρ Ἑρμᾶννος Κὼν τῆς Βρεσλαύας, ἐξετάσας τοὺς ὀφθαλμοὺς 10060 παιδῶν, φοιτῶντων ἐν ταῖς σχολαῖς παρετήρησεν ὅτι οἱ 1730 παῖδες, τοῦτέστι 17% εἶχον ἐλαττωματικὴν τὴν ὅρασιν. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἡ πόλις παρεῖχε τετραπλάσιον ἀριθμὸν πασχόντων ἢ ἡ ἐσχόχ. Πρὸς τούτοις πλείονες μύωπες ἀπῆντων παρὰ τοῖς ἄρρεσι ἢ παρὰ κορασίοις καὶ κυρίως ἐν τοῖς γυμνασίοις ἀπῆντα ἢ μεγίστη τῶν μυωπαζόντων ἀναλογία. Ἐν τούτοις αἱ τῶν πόλεων σχολαὶ περιελάμβανον πλείονας μύωπας ἢ ἐν ἀγροτικοῖς τμήμασιν. Ἀπὸ τῶν στοιχειωδῶν τῶν σχολῶν μέχρι τῶν ἀνωτέρων ὁ ἀριθμὸς τῶν μύωπων προήγετο διαρκῶς. Ἐν πάσαις ταῖς δευτεροβάθμιοις σχολαῖς καὶ ἐν πᾶσι τοῖς γυμνασίοις ἡ ἀναλογία ἡῦξανε ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν. Μολοντί ὅμως ὑπερβολικὴ ἡ διάδοσις τῆς ἐλαττωματικότητος ταύτης παρὰ τοῖς μαθηταῖς δὲν ἰδύνατο ἀφ' ἑτέρου ν' ἀποδοθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν εἰς τὰς σχολὰς φοίτησιν. Ὅπως δὲ ποτε ὁ κ. Κὼν καθῆκον αὐτοῦ ἰχθύσατο νὰ ἐπιστήσῃ τὴν γενικὴν προσοχὴν ἐπὶ τινων μέτρων ληπτέων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῶν τάξεων εἰ μὴ πρὸς καταστραφὴν τῆς μυωπίας τοῦλάχιστον πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς.

Ὁ ἄπλετος φωτισμὸς τῆς αἰθούσης ἀποτελεῖ κατ' αὐτὸν τὸν οὐσιώδη ὅρον πρὸς παρακώλυσιν τοῦ νὰ φέρῃ ὁ μαθητὴς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγγύτατα τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Ὁ κ. Κὼν προγράφει τὴν χρῆσιν τοῦ ὥχρου καὶ κυανῶν μελανῶν, ὡς λίαν κινδυνώδη διὰ τὴν ὅρασιν ἕνεκα τῆς ἀσθενεστάτης ἀντιθέσεως τῶν χρωμάτων. Ἐν Σουηδίᾳ ὅπου ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη ὁ διδάκτωρ Βιδμαρκ ἐποιήσατο ἐπίσης ἐρεῦνας περὶ μυωπίας ἐν τρισὶ παρθεναγωγείοις ὁ ὁριθμὸς τῶν ἐξετασθέντων κορασίων ἦτο 742, τὰ δὲ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα τὰ ἐπόμενα: παρὰ τοῖς κορασίοις 6-7 ἐτῶν οὐδεμία τῶν μαθητριῶν ἦτο μύωψ, παρὰ δὲ τοῖς κορασίοις 8-9 ἐτῶν μίαν μόνον παρετήρηθη περίπτωσις μυωπίας. Ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὅμως τῶν 10 ἐτῶν, ἣτις εἶναι ἡλικία καθ' ἣν ἡ θήλεια νεολαία περατοῖ κανονικῶς τὰς σχολιακὰς αὐτῆς σπουδὰς τὸ ἐν τρίτον τῶν κορασίων ἐπάσχε μυωπίαν. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς τῶν διδασκαλείων φοιτητρίδας, ὧν ἡ μέση ἡλικία εἶναι 21 ἐτῶν, παρ' αὐταῖς ἡ μυωπία ἀπαντᾷ ἐν ἀναλογίᾳ 14,28%, ἀναλογία πολλῇ ἀνωτέρᾳ τῆς τῶν νέων, οἵτινες ἐπιδίδονται εἰς τὰς αὐτὰς σπουδὰς.

Ὁ κ. Βιδμαρκ, ὅστις ἐπέζητεινε τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς κα-

ταστήμασι τῶν ἀρρένων χάριν συγκρίσεων, παρετήρησεν ὅτι ὁ ἀνώτατος ὅρος μυωπίας ἐπεκράτει ἐν ἐκπαιδευτικῷ καταστήματι νεαρῶν σπουδαστριῶν καὶ ἀνῆρχετο εἰς 66,670/ο.

Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα δὲν συνάδουσι πρὸς τὰ ὑπὸ τὸν κ. Κόν ἐν Γερμανίᾳ παρατηρηθέντα· δέον νὰ παρατηρηθῇ ὅτι οἱ τελευταῖοι ἀριθμοὶ τοῦ σουηδοῦ ἱατροῦ δὲν ἐφαρμόζονται πλέον ἐπὶ παιδίων ἀλλ' ἐπὶ ἐφήβων.

Οἱ τῆς μυωπίας πίνακες, οὗς ὁ διδάκτωρ Βίδμαρκ κατήρτισε κατὰ τὰς τάξεις καταδεικνύουσιν ἀνάπτυξιν κανονικωτέραν ἢ ἡ τῶν πινάκων τῶν καθ' ἡλικίαν καταρτισθέντων, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι κυρίως ἐκείνο τὸ ὅποιον καθίστησι παράλληλον τὴν πρόοδον τῶν ὀφθαλμικῶν διαταράξεων εἶναι ἡ ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν αὐξήσις τῆς ἐργασίας.

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΗΤΗΡ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

XVI.

Κατὰ τινας περιστάσεις, ἄνευ τραγικοῦ ἐπεισοδίου, ἀδύνατον νὰ κατὰστῃ διαφυγῆς τεθλωμένη κατὰστάσις πραγμάτων. Πολλὰς κακὴ συνεννόσεις, ἐκ φόβου καταστροφῆς, εὐρίσκει λύσιν εὐκολον. Ἄνευ τῆς δοκιμῆς τοῦ Ἐδμόνδου ν' αὐτοκτονήσῃ αἱ σχέσεις αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς του θὰ ἔμενον αἰωνίως τεταμέναι καὶ δυσχερεῖς. Ἐπειδὴ πλέον ἀδύνατον ἦτο νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς καλῆς πίστεως τοῦ ἐφήβου, ὁ Ριχάρδος ἡσθάνθη ἐν αὐτῷ μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὸν πρωτότοκον υἱόν του.

Τὰ συμβάντα κατὰ τὰς ἐξετάσεις δὲν ἦσαν αὐτὰ καθ' αὐτὰ σοβαρά, διότι οὐδὲν εὐκολώτερον διὰ τὸν Ἐδμόνδον παρά νὰ παρουσιασθῇ πάλιν κατὰ τὸ ἐπιόν ἔτος, διότι δὲν θὰ εἶχεν ὑπερβῇ τὴν νόμιμον ἡλικίαν. Ἐξελέγη νέος καθηγητὴς ὅπως οὕτως ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ ὑποψηφίου ἐκλείψωσι πᾶσαι αἱ τυχόν λυπηραὶ ἀναμνήσεις, ὁ δ' Ἐδμόνδος ὑπὸ νέας ὁδηγίας μετεβλήθη. Βέβαιος ἦτο ὅτι τοῦ λοιποῦ θὰ ἦτο κατανοητός, κἂν τε ἡ ἀδεξιότης αὐτοῦ ἐφαίνετο ἀποδίδουσα αὐτῷ σφάλματα, ἅπερ δὲν εἶχεν.

Τὸ ἐπιόν ἔτος ἐπαρουσιάσθη εἰς τὰς δοκιμασίας καὶ ἐγένετο δεκτός. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἡ ὁποία κῦφρανε τὴν πατρικὴν καρδίαν, ὑπῆρξε διὰ τὴν Ὀδὶλιν ἀφορμὴ νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἰσχυρωτέραν ἐν τῷ βίῳ ἡδονικὴν εὐχαρίστησιν, διότι ὁ Ριχάρδος ἡσχάριστησεν αὐτῇ θερμῶς.

— Εἶσαι ὁ καλὸς ἀγγελοῦς τῆς οἰκογενείας, εἶπεν αὐτῇ καὶ δὲν ἤξεύρω τί θ' ἀπεγενόμεθα ἄνευ σοῦ, διότι ἡ μήτηρ μου, ὁ Ἐδμόνδος καὶ ἐγώ, ὁμοιάζομεν πολὺ πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐπομένως θὰ συγκρουόμεθα, σὺ εἶσαι ὁ δεσμός καὶ ἡ ἰσχύς τῶν ψυχῶν ἡμῶν!

— Ἀλλοίμονον! εἶπεν ἡ Ὀδὶλη μειδιῶσα, δὲν σοὶ ἔδωκα ἀκόμη καὶ τὴν κόρην σου, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θὰ τὸ κατορθώσω, ἐάν θέλῃ ὁ Θεός!

— Τὸ νομίζεις δυνατόν; ἠρώτησεν ὁ Ριχάρδος, σκυθρωπὸς αἰφνης γενόμενος, φοβοῦμαι πολὺ μὴ δι' αὐτὴν δὲν κατορθώσῃς τίποτε!

Ἡ Ὀδὶλη κατὰ βάθος προσεποιεῖτο ὅτι εἶχεν ἐμπιστοσύνην, πράγματι ὅμως δὲν ἦτο βεβαία. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν εἶχεν ἐλπίσει νὰ κατακτήσῃ τὴν καρδίαν τῆς Ὑβελίνης, ἥδη ὅμως διηρωτᾶτο ἐν ἡ ὑπὸ τῆς νεανίδος δειχθεῖσα φιλία δὲν ἦτο πλαστή.

Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ ζήτημα τοῦ παρουσιάσαι τὴν νεανίδα εἰς τὸν κόσμον καθίστατο μᾶλλον ἐπείγον, ἡ δὲ κυρία

δὲ Ρουβεραϊ, μεθ' ὅλην αὐτῆς τὴν διπλωματίαν, δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀναβάλῃ πλεῖστον. Βεβαίως τὸ δικαίωμα καὶ τὰ καθήκον τῆς παρουσιάσεως ἀνήκεν εἰς τὴν κυρίαν Ριχάρδου· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ παραιτηθῇ τὴν παρηγορίαν νὰ τὴν ἔχῃ παρ' αὐτῇ· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἀποφασίσῃ ν' ἀπολέσῃ πᾶσαν τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς ἡ κ. δὲ Ρουβεραϊ, μάλιστα νῦν ὅτε, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν, ἡσθάνετο τὴν ἀνάγκην αὐτῆς;

Ἀδίκως ἡ προμήτωρ δὲν ἡσθάνετο αὐτὴν ἀνήσυχον. Ἡ φύσις τῆς νεανίδος, καταστᾶσα μᾶλλον εὐκαμπτος διὰ τῆς ἐκπαίδευσως, μὴ κατασυντριβείσα ὅμως, ἐξωτερικεύετο ἐνίοτε λίαν ἀποτόμως. Ἡ Ὑβελίνη ἦτο ἀδελφὴ τοῦ Ἐδμόνδου καὶ θυγάτηρ τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Ἡ ἀδίκφορος λεπτότης τῆς ἐκπαιδευσάσης αὐτὴν παρέσχε τῇ νεανίδι ἐπιπλάστον λάμπιν, ἐνῶ κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτῆς ἡλικίαν, ἦν πράγματι πρωτότυπον θυγατρὸς καλῆς τυγχανούσης ἀνατροφῆς. Δὲν δύνάτατο ὅμως νὰ καταστρέψῃ τις δι' ἐξωτερικῶν περιστάσεων ὁργανισμὸν ἰσχυρόν, λειτουργοῦντα ἀπὸ μακροῦ. Ἡ ἀληθὴς φύσις τῆς Ὑβελίνης, ἀπαλλαγείσα τῆς μόνης ἐπιρροῆς, ἥτις ἐξησκεῖτο ἐπ' αὐτῆς, ἀνεπτύχθη ἐν τῷ μέσῳ τῶν συντρόφων τῆς ἡλικίας αὐτῆς διὰ τῆς σπουδῆς, διὰ τῶν σχέσεων, διὰ τῆς σκέψεως. Ἡ θέρη τῆς καρδίας, ἣν ἐθεώρουν ὡς μὴ ὑπάρχουσαν ἢ ὡς σβεσθεῖσαν ἐν αὐτῇ, ὑπέτυφεν ὑπὸ τὴν τέφραν, κατακαίουσα καθ' ἐκάστην τὸ λεπτόν αὐτῆς ἐπικάλυμμα καὶ ἐτοίμη νὰ λάμψῃ εἰς πρώτην εὐκαιρίαν!

Ἦν τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο τοῦ λανθάνοντος βίου, ὅπερ ἐξ αἰδούς ὑπερβολικῆς ἠνγκάζε τὴν Ὑβελίνην νὰ περισυλλέγηται πλεῖστον, νὰ φαίνεται μᾶλλον ἀδίκφορος καὶ ψυχρά. Ἡ νεῆνις ἐφοβεῖτο σχεδὸν ἐπὶ ἐκείνῳ τὸ ὅποιον ἐμάντευεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, θὰ ἡρυθρία, ἐάν, ἐν τῷ μέσῳ συναναστροφῆς, ἐν ἡ τὰ πάντα ἦσαν μόνον προσποιήσις, ἄφινε νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ἐν αὐτῇ ἐγένετο τοιαύτη ἔντασις βίου. Θὰ ἐνόμιζεν ὅτι διέπραττε σφάλμα, ἐάν τὸ ἔστικτον τοῦ βίου δὲν ἐπανελάμβανεν αὐτῇ πάντοτε ὅτι δὲν ἦτο προωρισμένη διὰ νὰ συγχάξῃ μόνον τὸν κόσμον, ὃν περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο καὶ προετίμα ἡ κ. Ρουβεραϊ.

Ὁ κόσμος οὗτος ἐν τούτοις ἦν θελκτικὸς, ἀλλὰ κενός καὶ ἄγονος. Αἱ γυναῖκες ἦσαν ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς, οἱ ἄνδρες ἀνελλιπεῖς, αἱ ἐκφερόμεναι ἰδέαι μετριοπαθεῖς, αἱ κινήσεις μεμετρημέναι, τὰ μειδιήματα οὐδέποτε ἐγένοντο θορυβώδη ὥστε νὰ καταντήσωσιν εἰς γέλωτα, πρῶτον διότι ὁ γέλως εἶναι θορυβώδης καὶ χυδαῖος καὶ δεύτερον διότι κἄμνει ρυτίδας εἰς τὸ πρόσωπον. Τοιοῦτοτρόπως αἱ γυναῖκες ἦσαν ἐκεῖ αἰωνίως κομψαί, ἡ γερωνικὴ ἡλικία προὔδιδετο μόνον ἐκ τῆς χροιάς τοῦ προσώπου, ἀκόμη δὲ ἐγίνωσκον νὰ ἐπιδιορθώσι καλῶς τὰς πλάνας καὶ τὰς ἀδυναμίας τῆς φύσεως. Οἱ νέοι ἔφερον ἱματισμὸν ἀνεπίληπτον καὶ ἐχαιρέτων καθ' ὅλους τοὺς κανόνας, αἱ νεανίδες ἐνυμφεύοντο χωρὶς ρυτίς τοῦ νεαροῦ αὐτῶν μετώπου νὰ προδώσῃ ἐσωτερικὴν τινα σκέψιν. Παράδοξον ὅμως ἦν τὸ ἐξῆς ὅτι οἱ νέοι τοῦ κόσμου τούτου οὐδέποτε ἐνυμφεύοντο τὰς ἐν αὐτῷ νέας. Ἐφαίνοντο ἐν αὐτῷ, ἐχόρευον, διεσκεδάζον, ἀλλ' ἔπειτα ἐξηφανίζοντο αἰφνης καὶ ἐπανάρχοντο ἑγγαμοὶ ἢ κατέχοντες ὑψηλὰς δημοσίας θέσεις.

Ἐν τούτοις ἐτελοῦντο γάμοι ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνῳ, ἀλλ' αἱ νεανίδες ὑπανδρεύοντο ἄνδρας σχεδὸν ὀρίμους καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ τέχνη τοῦ κουρέως μετὰ δεξιότητος ἀπέκρυπτεν ἀρχομένην φαλάκρωσιν. Δὲν ὑπῆρχον ἐκεῖ πᾶθη, αἰσθήματα, τρικυμῖαι. Ἦτο πράδεισος ἐπίγειος ἀπλοῦς, ἄνευ Εὐας καὶ ὄφως ἀλλὰ μόνον μετὰ δεσποινίδων πρὸς γάμον. Ἐνίοτε ἐβλεπέ τις πρόσωπα συγκεκνημένα, ὠμίλουν χαμηλοφώνως περὶ πραγμάτων τὰ ὅποια θὰ ἦσαν τρομερά, τῇ ἐπιούσῃ ὅμως τὰ πάντα ἐπανεπίπτον εἰς τὴν τάξιν καὶ τὰ πρόσωπα προσεκτῶντο τὴν γελοῖσαν αὐτῶν μορφήν. Εἰς καὶ ἐνίοτε δύο τῶν προσώπων τῆς κωμωδίας ταύτης τῶν καλῶν ἡθῶν εἶχον ἐξαφανισθῇ καὶ οὐδεὶς ἠρώτησέ ποτε τί ἐγένοντο, ἐάν δὲ κατὰ τύχην εἰς σκαῖός ἢ μία ἄσκειτος ἀπήγγελλε τὸ ὄνομα του, ἀπῆλθα μόνη ἡ σιγὴ, ἥτις καθίστατο καταληπτὴ.

Ἡ Ὑβελίνη, μεθ' ὅλην τὴν διορατικότητα αὐτῆς, δὲν εἶχε